

Eesti kindlustusturu analüüs aastatel 2014–2024

Raimond Mets, Georg Klettenberg

2025

Sisukord

1 Sissejuhatus	2
2 Mõisted	3
3 Turustruktuuri analüüs	4
3.1 Saadud kindlustusmaksed	5
3.2 Turuosad	6
3.3 Suurima 4 kindlustusseltside turuosade võrdlus	7
3.4 Turu kontsentratsioon	9
4 Kasumlikkuse ja riskide analüüs	11
4.1 Kahjusuhe	12
4.2 Kümne aasta keskmise kahjusuhe	13
4.3 4 suurema turuosaga firmade kahjusuhted keskmisest	14
5 Hooajalisus ja trendid	15
5.1 Kindlustusmaksete hooajalisus	15
5.2 Seltside väljamaksete hooajalisus	17
5.3 Koroonapandeemija mõju väljamaksetele	19
6 Kokkuvõte	20

1 Sissejuhatus

Projekti eesmärgiks on uurida Eesti kindlustusturgu üldiselt. Uuringu vaatlusperioodiks on 10 aastat, ehk aastad 2014-2024. Valitud on uuringu jaoks välja kindlustusettevõtted, mis on vähemalt 10 aastat vanad ning nende kohta on olemas piisavalt andmeid. Kõik graafikud ja tabelid on vormistatud programmeerimiskeele R abil.

Uuritakse täpsemalt järgmisi teemasid:

1. Turustruktuuri analüüs
2. Kasumlikkuse ja riskide analüüs
3. Hooajalisus ja trendid

2 Mõisted

Kindlustusmakse - makse, mille tasub kindlustusvõtja kindlustuskaitse või kindlustuslepingu eest.

Väljamakse - kindlustusseltsi poolt makstav summa kindlustusvõtjale kindlustusuhtumi tagajärvel.

Kindlustusselts - kindlustusandja.

Kahjusuhe - väljamaksetase.

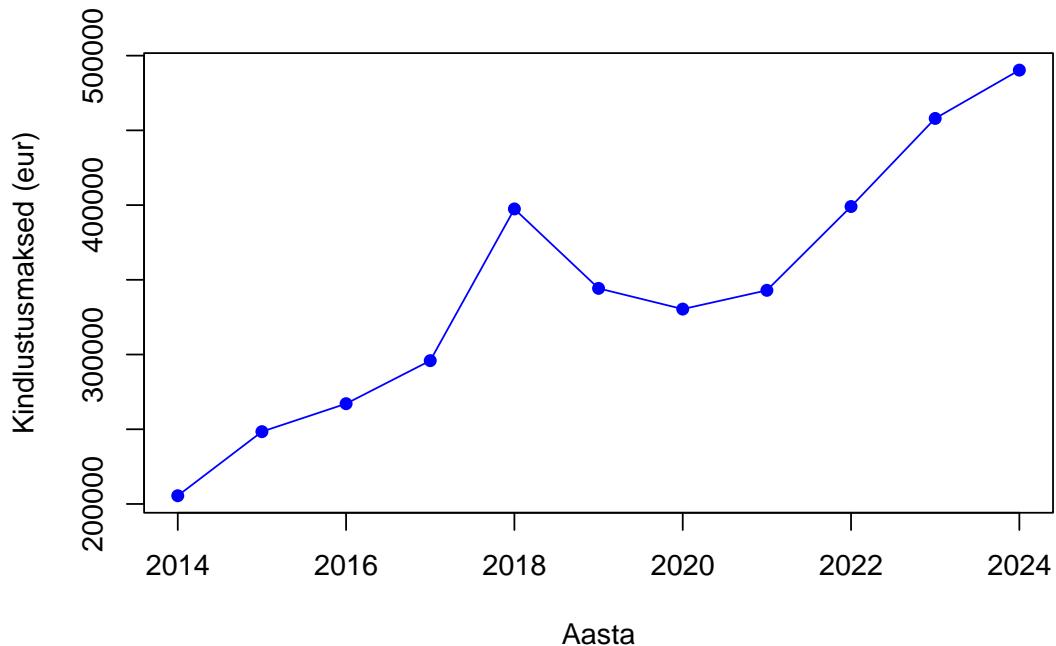
3 Turustruktuuri analüüs

Selles peatükis keskendume Eesti kindlustusturu turustruktuurile - eelkõige turuosalade ja turukontsentratsioonile. Analüüs hõlmab järgmisi alateemasid:

1. Saadud kindlustusmaksed
2. Turuosalad
3. Suurima 4 kindlustusfirmade turuosalade võrdlus
4. Turu kontsentratsioon

3.1 Saadud kindlustusmaksed

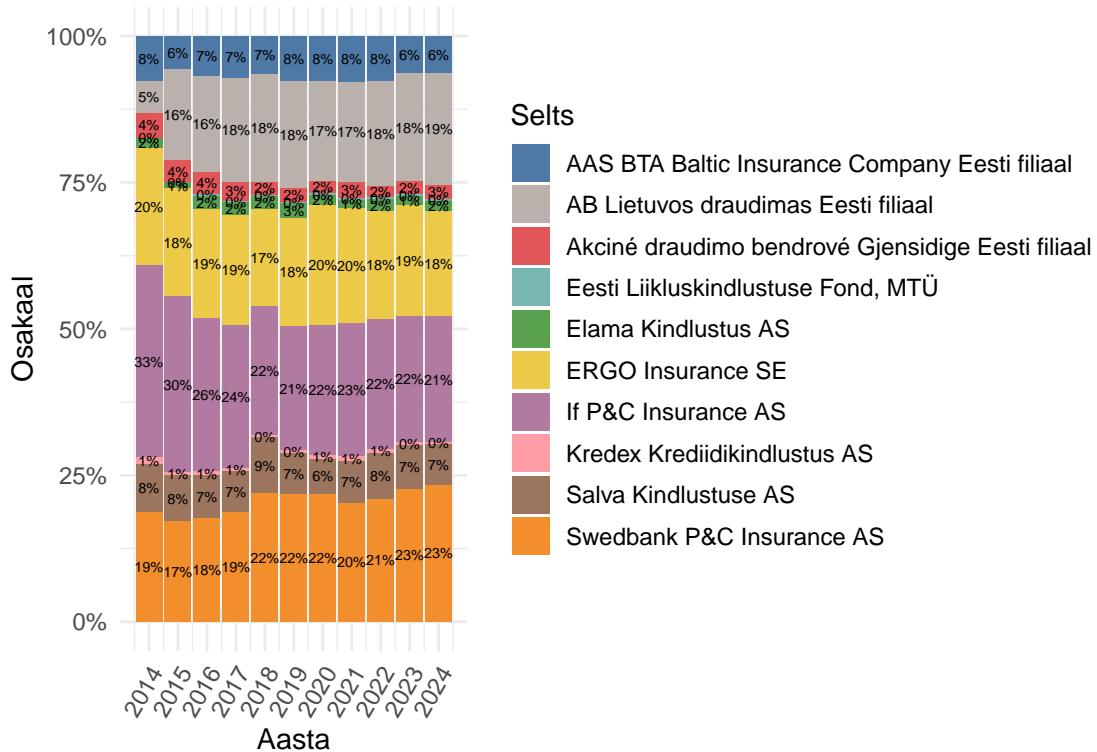
Graafikul on arvestatud kõigi 10 kindlustusfirma saadud kindlustusmaksed ning on arvutatud nende summa ja esitatud see aastate kaupa. Kindlustusmaksete summa on üldiselt olnud kasvutrendis. Aastatel 2018-2020 esines mõnevõrra langust, võimalikuks teguriks võib lugeda COVID-19 pandeemiat, mil eskaleeris ülemaailmne majanduskriis. 2020-2024 on kindlustusmaksed tõusnud

Joonis 1: Saadud kindlustusmaksed aastatel 2014-2024

3.2 Turuosad

Graafikul on kujutatud kõigi 10 firma turuosad kogu saadud kindlustusmaksetest iga aasta. Suurimate turuosadega firmad on If P&C Insurance AS, ERGO Insurance SE, Swedbank P&C Insurance AS, AB Lietuvos drauduimas Eesti filiaal. Üldiselt väiksemate tegijate turuosad on jäänud samaks, ei ole esinenud suuri tõuse ega langusi.

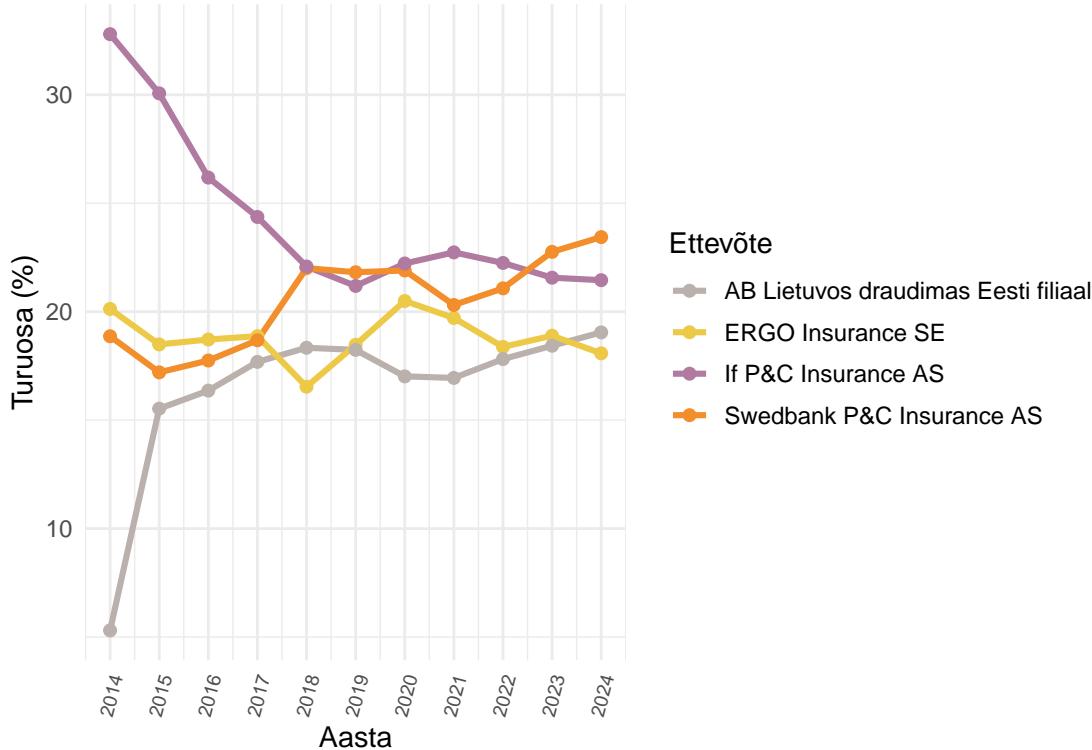
Joonis 2: Turuosade muutus 2014-2024

3.3 Suurima 4 kindlustusseltside turuosade võrdlus

Tabelis on esitatud suurima 4 firma turuosad aastate kaupa. Kindlustusfirma If P&C Insurance AS turuosa on märkimisväärsest langenud, kui aastal 2014 oli turuosa 32.8%, siis 2024 aasta seisuga on see vähenenud ligi 11% võrra, ehk langenud 21.45%-ni. 2024 aasta seisuga omab kõige rohkem turuosa Swedbank P&C Insurance AS, mis omab koguturust 23.4%. Kõige enam on kasvanud firma AB Lietuvos draudimas Eesti filiaal (PZU), mis on võrreldes aastaga 2014 tõusnud ligikaudu 14% võrra.

Tabel 1: Nelja suurima kindlustusseltsi turuosad

Aasta	ERGO Insurance SE	Swedbank P&C Insurance AS	If P&C Insurance AS	AB Lietuvos draudimas Eesti filiaal
2014	20.13	18.9	32.80	5.3
2015	18.49	17.2	30.07	15.5
2016	18.72	17.7	26.18	16.4
2017	18.87	18.7	24.37	17.7
2018	16.54	22.0	22.08	18.3
2019	18.47	21.8	21.19	18.2
2020	20.50	21.9	22.22	17.0
2021	19.71	20.3	22.74	16.9
2022	18.38	21.1	22.25	17.8
2023	18.89	22.8	21.57	18.4
2024	18.08	23.4	21.45	19.0

Joonis 3: Suurima nelja firma turuosad 2014-2024

Graafik on koostatud tabeli andmete põhjal, et anda selgem ülevaade kindlustusfirmade turuosade muutumisest aastatel 2014–2024. Kõige stabiilsema turuosaga ettevõte on olnud **AB Lietuvos draudimas Eesti filiaal** (PZU), kelle põhitegevus on seotud **liikluskindlustuse ja varakindlustuse** pakkumisega.

Vaadeldes perioodi **2020–2022**, mida mõjutas COVID-19 pandeemia, on näha, et **ainus kindlustusfirma, kelle turuosa kasvas**, oli **If P&C Insurance AS**. Antud ettevõte teenis suurima osa oma kindlustusmaksetest **sõidukite ja liikluskindlustuse** valdkonnast.

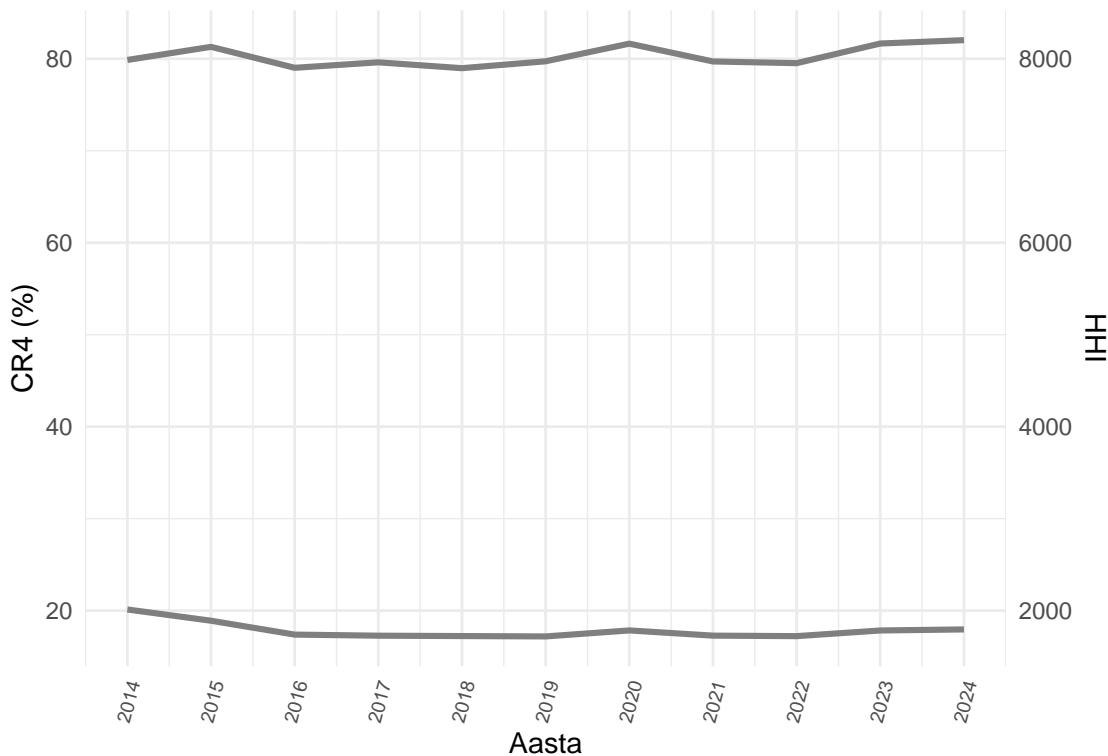
3.4 Turu kontsentratsioon

Tabelis on kujutatud nelja suurima kindlustusfirma (CR4) turuosade summa aastate kaupa ning arvutatud **Herfindahl–Hirschmani indeks (HHI)**, mis näitab turu kontsentratsiooni taset — ehk kui suur osa turust on koondunud suurte ettevõtete kätte.

HHI väärtsuse põhjal võib järelidata, et Eesti kindlustusturg on **mõõdukalt kontsentreeritud**, mis tähendab, et turgu juhivad peamiselt mõned suured kindlustusseltsid, kuid konkurents turul on siiski olemas. Sellises olukorras on **väiksematel ettevõtetel keeruline turule siseneda või konkureerida** olemasolevate suurte tegijatega.

Tabel 2: HHI ja CR4 aastate kaupa

Aasta	CR4	HHI
2014	79.87	2012.1
2015	81.29	1889.8
2016	79.01	1738.9
2017	79.61	1727.2
2018	78.97	1723.0
2019	79.72	1719.2
2020	81.64	1784.4
2021	79.70	1727.8
2022	79.52	1722.2
2023	81.65	1783.9
2024	82.02	1795.5

Joonis 4: CR4 ja kontsentratsioon 2014-2024

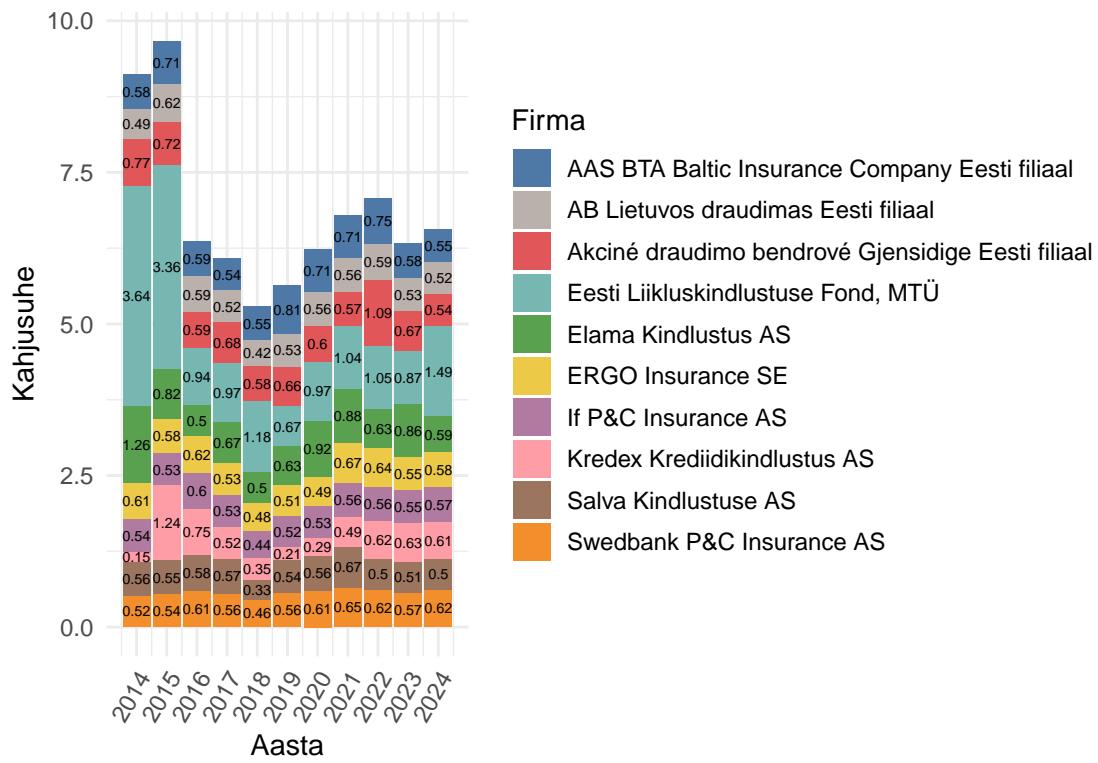
Graafikul on kujutatud nelja suurima kindlustusfirma (CR4) koguturgu ning Herfindahl-Hirschmani indeksi (HHI) väärtsusi aastate kaupa. Kuna korrelatsioon CR4 ja HHI vahel on vaid 0.3, võib järeldada, et suurimate kindlustusfirmade turuosad on aja jooksul pigem ühtlustunud. Väiksemad tegijad on samal ajal turul veidi kasvanud, mistõttu üldine turu kontsentratsioon on vähenenud ning konkurents mõnevõrra tugevnenud.

CR4 väärus püsib kogu perioodil 79–82% vahel, mis näitab, et neli suurimat ettevõtet omavad selget turuosa ülekaalu. HHI indeksit (keskmiselt üle 1700) arvestades on Eesti kindlustusturg **mõõduka kontsentratsiooniga**, mis tähendab, et turgu juhivad mõned suured ettevõtted ning väiksemate kindlustusandjate konkurentsivõime on piiratud.

4 Kasumlikkuse ja riskide analüüs

Selles peatükis uurime täpsemalt firmade väljamaksete ja saadud maksete suhet, ning uurime kas suure turuosaga firmadel on madalamad kahjusuhted.

4.1 Kahjusuhe

Joonis 5: Kahjusuhted

Graafikul on esitatud kõigi 10 kindlustusfirma kahjusuhted aastate jooksul. Kõrgeim kahjusuhe esineb Eesti Liikluskindlustuse Fondil 2014-2015 aastatel. Kuna fondi ülesanne on katta kindlustamata sõidukite ja teadmata süüdlastest põhjustatud kahjusid, siis võib see periood peegeldada ebatavaliselt suurt sellist juhtumite hulka. **NB!** ELF ei kogu otseheid kindlustusmakseid, vaid saab osalustasusid teistelt kindlustusseltsidelt, et katta kindlustamata ja teadmata süüdlastest põhjustatud kahjusid.

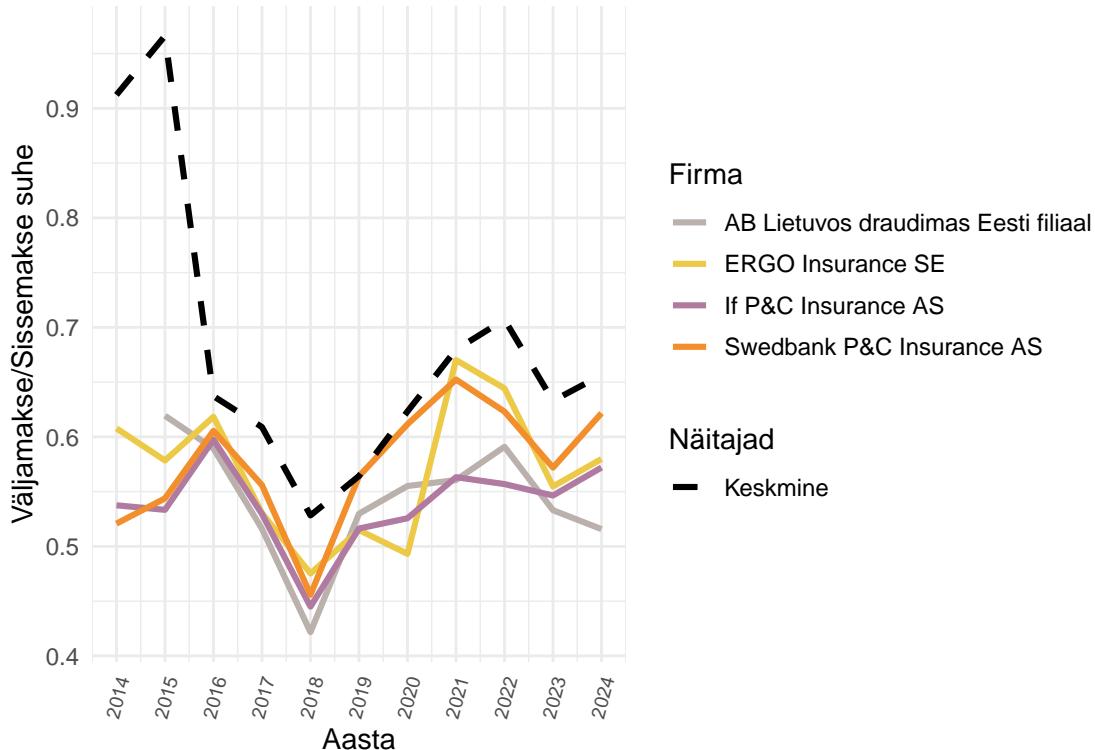
4.2 Kümne aasta keskmise kahjusuhe

Tabel 3: Seltsid ning nende kahjusuhet kirjeldav statistika

Firma	keskmise_suhe	sd_suhe	min_suhe	max_suhe
Eesti Liikluskindlustuse Fond, MTÜ	1.47	1.0	0.67	3.6
Elama Kindlustus AS	0.75	0.2	0.50	1.3
Akciné draudimo bendrové Gjensidige Eesti filiaal	0.68	0.2	0.54	1.1
AAS BTA Baltic Insurance Company Eesti filiaal	0.64	0.1	0.54	0.8
Swedbank P&C Insurance AS	0.58	0.1	0.46	0.7
ERGO Insurance SE	0.57	0.1	0.48	0.7
AB Lietuvos draudimas Eesti filiaal	0.54	0.1	0.42	0.6
If P&C Insurance AS	0.54	0.0	0.44	0.6
Salva Kindlustuse AS	0.53	0.1	0.33	0.7
Kredex Krediidikindlustus AS	0.53	0.3	0.15	1.2

Võrreldes kindlustusfirmade keskmisi kahjusuhteid perioodil 2014-2024, selgub, et madalaima ehk kõige tulusama kahjusuhtena paistavad silma **Salva Kindlustuse AS** ja **KredEx Krediidikindlustus AS**, mille keskmise kahjusuhe on ligikaudu 0.53. See tähdab, et nende ettevõtete väljamaksed moodustavad vaid ligikaudu poole saadud kindlustusmaksetest, mis viitab efektiivsele riskijuhtimisele ja tugevale kasumlikkusele. Kõige kõrgema kahjusuhtena eristub Eesti Liikluskindlustuse Fond, mis on ootuspärane, kuna fondi eesmärk on tagada hüvitised kindlustamata sõidukite tekitatud kahjude eest, mitte teenida kasumit. Üldiselt võib järeladata, et enamik kindlustusfirmasid on olnud tulusad ja stabiilsed, mis näitab head riskijuhtimist ning jätkusuutlikku tegevusmudelit Eesti kindlustusturul.

4.3 4 suurema turuosaga firmade kahjusuhted keskmisest

Joonis 6: TOP4 turuosa vs keskmise kahjusuhe

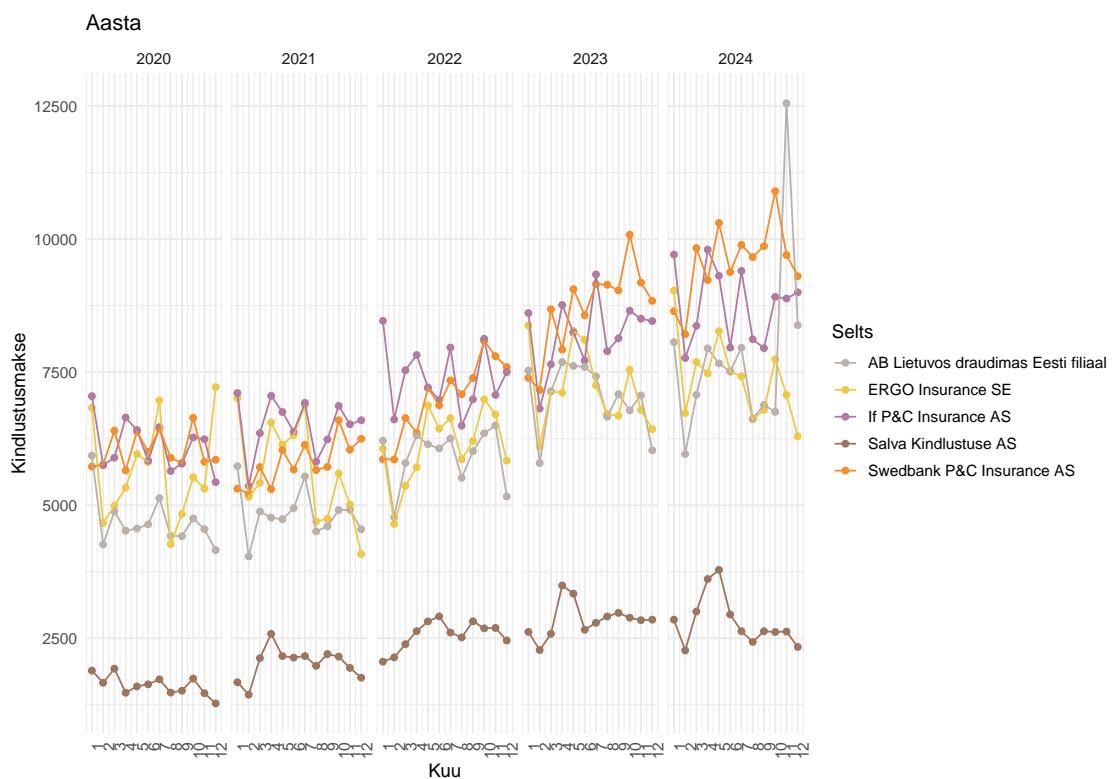
Graafikult on näha, et nelja suurima kindlustusfirma kahjusuhted on igal aastal olnud kõigi ettevõtete keskmisest madalamad, mis viitab sellele, et suuremad kindlustusseltsid on olnud tulusamad ja tõhusama riskijuhtimisega kui väiksemad turuosalised. Madalaim kahjusuhe registreeriti 2018. aastal, mis näitab ettevõtete eriti head kahjukontrolli ja kasumlikkust. Aastatel 2020-2022 tõusid kahjusuhted märgatavalt, tõenäoliselt COVID-19 pandeemia ja majandusliku ebastabiilsuse tõttu. Siiski püsib suurfirmade kahjusuhe ka nendel aastatel alla turu keskmise, mis näitab nende paremat kohanemisvõimet kriisiolukordades ning efektiivset riskijuhtimist. Alates 2022. aastast on kahjusuhted taas langustrendis, mis viitab turu stabiliseerumisele ja kasumlikkuse taastumisele.

5 Hooajalisus ja trendid

Töö autorite üheks eesmärgiks oli lisaks uurida kindlustusturu hooajalisust. Visualiseerimise lihtsustamiseks on selles ja järgmises peatükis vaatluse alla võetud aastad 2018-2024 ning uuritud iga kuu kindlustusmakseid ning seltside väljamakseid. Eraldi on ka vaadatud COVID19 pandeemija võimalikku mõju maksetele.

5.1 Kindlustusmaksete hooajalisus

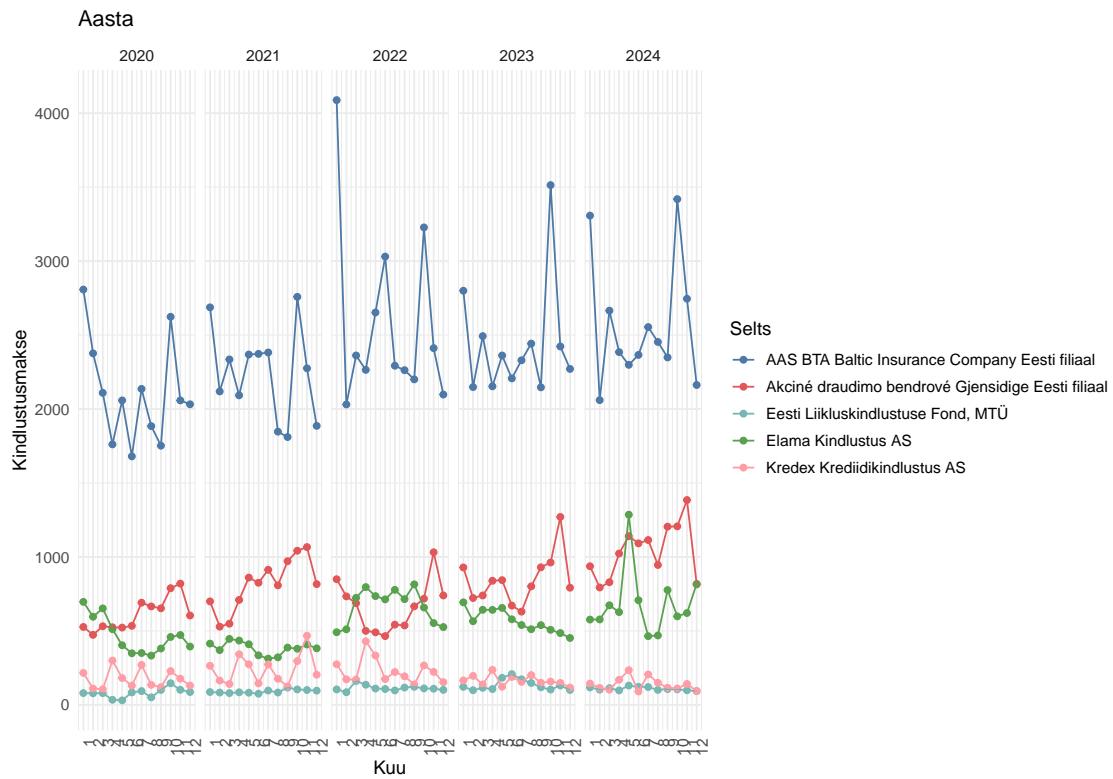
Kindlustusmaksed on need, mida seltsid igakuiselt või aastalt oma klientidel tasuna saavad. Võib eeldada, et sellistel maksetel ju mingit kindlat mustrit välja ei joonistu. Küll aga võib graafikutelt välja lugeda teatavaid seaduspärasusi. Siinkohal jaotame vaadeldavad seltsid kaheks: viis suuremate kindlustusmaksetega ja viis väiksematega.

Joonis 7: Viie suurema firma kindlustusmaksed 2020-2024, kuude lõikes

Graafikult on näha, et kõrgemate kindlustusmaksetega seltsidel saabuvad lõviosa maksetest kas jaanuaris või detsembris ja nii aastast aastasse. Samuti on hea näha ka seda, et iga seltsi

kindlustusmaksed on tõusvas trendis, see tähendab, et iga ettevõte on arenemas ja kliendibaas suureneb. **Salva Kindlustus AS** on pealtnäha ainus ettevõte, kelle kindlustusmaksed on viimase viie aasta jooksul stabiilsed olnud, näha on ka, et igakuiselt pole suuri erinevusi. See võib tähendada, seda, et seltsis on rohkem kuiseid lepinguid sõlmitud või hoopis seda, et iga kuu on sõlmitud lepinguid arvuliselt võrdsest. Edasi vaatame, kuidas on joonistunud viie väiksema seltsi kindlustusmaksed.

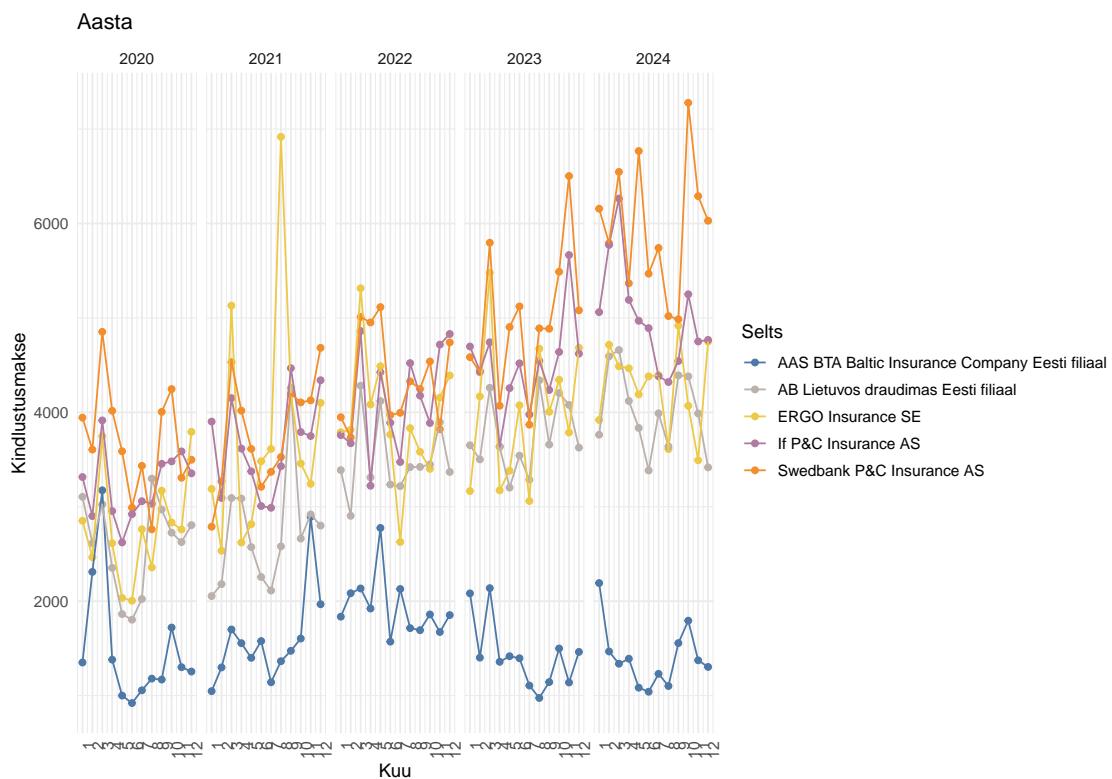
Joonis 8: Viie väiksema firma kindlustusmaksed 2020-2024, kuude lõikes

Vastupidiselt suurtematele seltsidele kindlustusmaksete poolest, on väiksemad seltsid rohkem stabiilsed ning ei ole suurt kasvutrendi märgata. Saab öelda, et **AAS BTA Baltic Insurance Company Eesti filiaal** on väga kõikuv oma kindlustusmaksete poolest, seda võib iseloomustada rohkete lepingute arvu, mis on sõlmitud aasta lõpus ja alguses. Siinkohal tasub ära mainida, et **Eesti Liikluskindlustuse Fond, MTÜ** saab igakuiselt igalt seltsilt teatava summa ja ei ole ise kindlustuslepingute tavapärane sõlmija, seetõttu ka nende maksed on pisemad ning kuude lõikes stabiilsed.

5.2 Seltside väljamaksete hooajalisus

Suuremat intriigi võib pakkuda hoopis väljamaksete analüüs. Selles peatükis proovime mõista, kas mõnes kuus on väljamaksete summa vörreldes teisega suurem ning kuidas on nendele mõju avaldanud koroonaviiruse pandeemia.

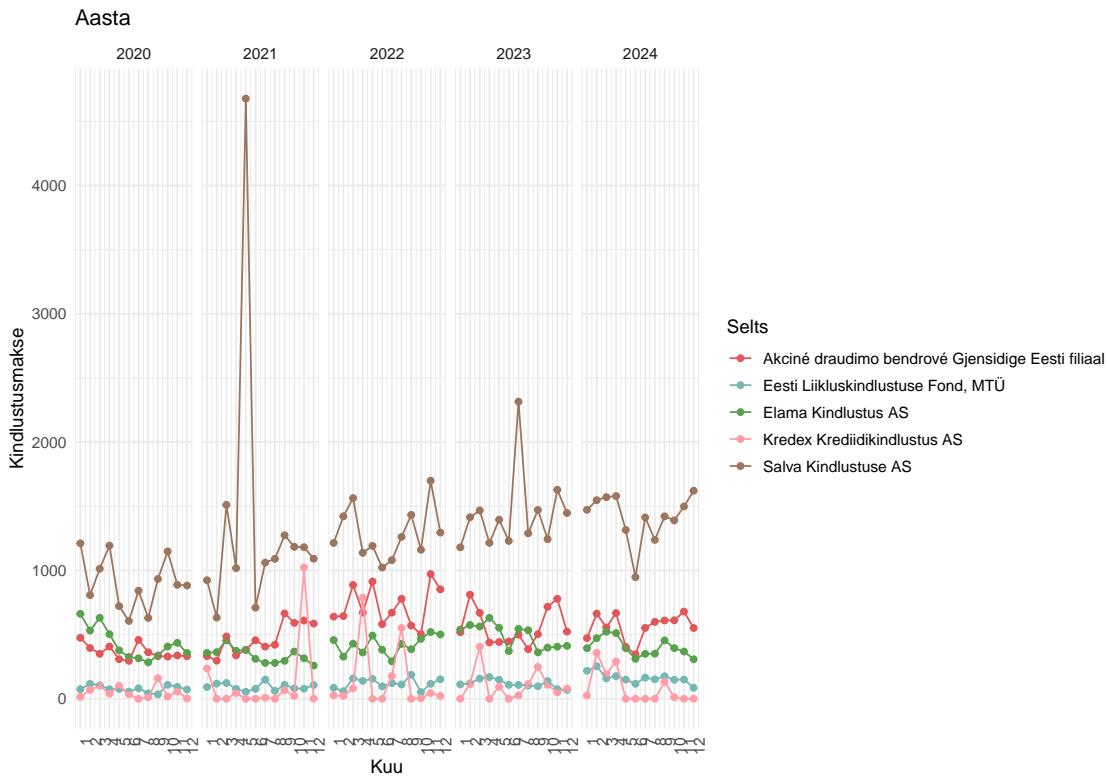
Sarnaselt eelmisele peatükile oleme seltsid jaotanud väljamaksete poolest väiksemateks ja suuremateks ning uurime neid eraldi.

Joonis 9: Viie suurema firma väljamaksed 2020-2024, kuude lõikes

Esmajoones saab kohe väita, et suurte seltside väljamaksed on sarnaselt kindlustusmaksetele kasvutrendis. Üheks põhjuseks võib olla kliendibaasi suurenemine ning sellest tulenevalt ka õnnetusuhtumite kasv, mis tagabki suuremad väljamaksed. Samuti võib väita ka, et suvekuud on väljamaksete osas vörreldes teiste kuudega pigem rahulikud. Talveperiood vastupidiselt omab aga märkimisväärsemalt mahukamaid väljamakseid. See on ka loogiline, sest ilmastik muutub õnnetusi soosivamaks ning risk kindlustada saada suureneb. Üle poolte väljamaksetest moodustab liikluskindlustus, seega on ilmne, miks talvekuudel väljamaksed suuremad on. Lisaks saab välja

tuua, et **AAS BTA Baltic Insurance Company Eesti filiaal** on ainus selts, mille väljamaksed on pigem stabiilsemad ning, mis kasvutrendi ei oma. Lisaks sellele on see selts nii välja- kui ka kindlustusmaksete poolest üsna samal joonel. Järgnevalt vaatame väljamaksete poolest viite väiksema firma väljamaksed.

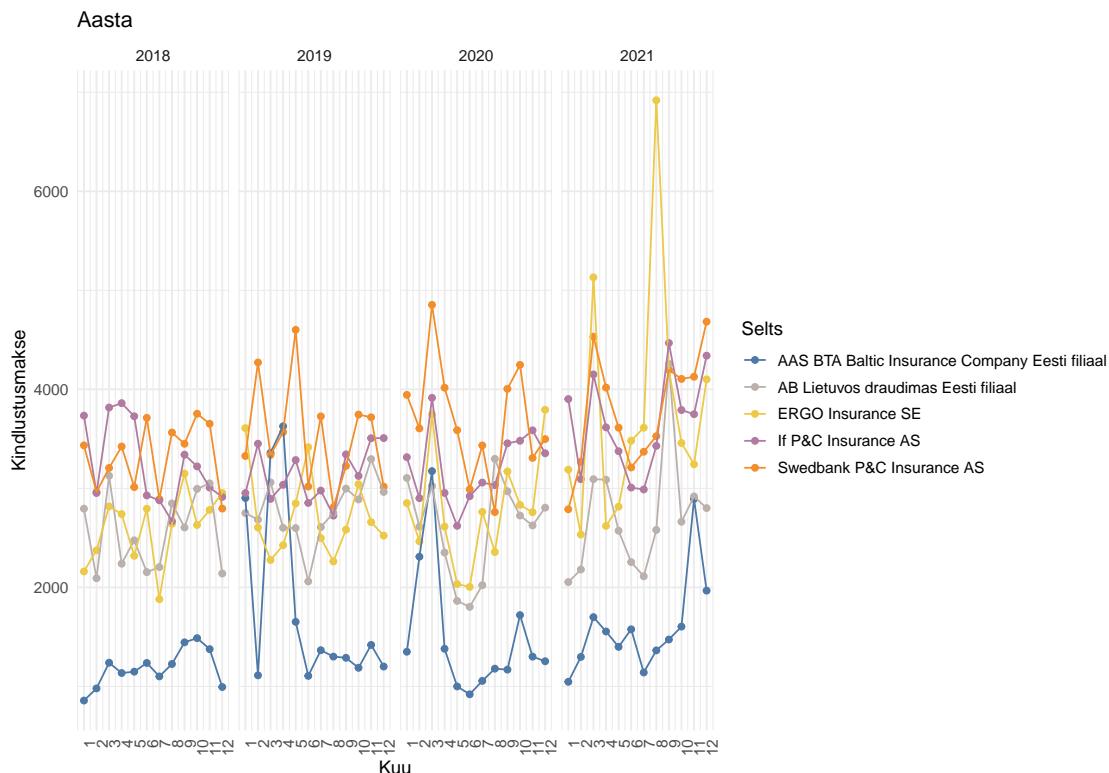

Joonis 10: Viie väiksema firma väljamaksed 2020-2024, kuude lõikes

Vastupidiselt suurtematele seltsidele pole pisematel suurt hooajalisust märgata. Saame väita, et väiksemate seltsidel on väljamaksed väga stabiilsed. Seda iseloomustab ka turu konsentreeritus. Neil ei ole väga võimalik turule suuremahuliselt pääseda, sest turg on pigem kaldunud suurte seltside kätte. Samuti võib väita, et väiksemad kindlustusandjad on riskikartlikumad ja valivad kliente.

5.3 Koroonapandeemija mõju väljamaksetele

Viimaseks uurime, kuidas ja kas koroonapandeemija algus mõjutas kindlustusseltse. Siinkohal jälegi oleme liigitanud seltsid väljamaksete poolest suuremateks ja väiksemateks nagu varemgi. Võtame vaatluse alla aastad 2018-2021, et tekiks võimalik võrdlusmoment aastaga 2020.

Joonis 11: Viie suurema firma väljamaksed 2018-2021, kuude lõikes

Vaadates graafikut, siis ei saa mitagi kindlat väita üldise kahjukindlustuse koroonapandeemijast mõjutatuse kohta, seda iseloomustaski paremini üldine kahjusuhe, mida käsitleti turu analüüsiga peatükis.

6 Kokkuvõte

Eesti kindlustusturg on viimase kümne aasta jooksul olnud mõõdukalt kontsentreeritud, kus nelja suurima kindlustusfirma turuosa on püsinud 79–82% vahel. Herfindahl–Hirschmani indeksi väärthus, keskmiselt üle 1700, kinnitab, et turgu juhivad peamiselt suuremad ettevõtted, samas kui väiksematel kindlustusandjatel on olnud konkurentsivõime piiratud.

Suурte kindlustusfirmade kahjusuhted on kogu perioodi jooksul olnud madalamad kui turu keskmene, mis viitab tõhusale riskijuhtimisele ja suuremale kasumlikkusele. Erandiks on Eesti Liikluskindlustuse Fond, kellel esines 2014–2015 kõrge kahjusuhe, peegeldades fondi ülesannet katta kindlustamata sõidukite ja teadmata süüdlastest põhjustatud kahjusid. Väiksemate firmade seas paistavad silma Salva Kindlustuse AS ja Kredex Krediidikindlustus AS, kelle keskmine kahjusuhe on madal, näidates efektiivset riskijuhtimist.

Hooajalisuse osas on märgata, et suurte kindlustusfirmade maksed ja väljamaksed on aasta jooksul tõusvas trendis, talvekuudel on väljamaksed suuremad, mis on loogiline ilmastikuolude ja liiklusõnnetuste sageduse tõttu. Väiksemate seltside väljamaksed on seevastu stabiilsed ja hooajalisust peaegu ei esine, peegeldades nende piiratud turuosa ja riskikartlikkust.

COVID-19 pandeemia mõjutas 2020.–2022. aastatel märgatavalt kahjusuhtesid, kuid suured firmad suutsid siiski hoida kahjusuhted alla turu keskmise, näidates head kohanemisvõimet ja tõhusat riskijuhtimist. Alates 2022. aastast on kahjusuhted taas langustrendis, mis viitab turu stabiliseerumisele ja kasumlikkuse taastumisele.

Kokkuvõttes võib järeldada, et Eesti kindlustusturg on mõõdukalt kontsentreeritud. Suured kindlustusfirmad domineerivad turul ja saavutavad kõrgemat tulusust, samas kui väiksemad kindlustusandjad hoiavad stabiilset, kuid ettevaatlikku positsiooni, kohandudes turu struktuuri ja konkurentsipiirangutega.